

Any XII Núm 425
ARTÀ 30 d'Abril. 1928

DEU I PATRIA

PREUS
Artà, i comarca any 4 Ptas.
A fora id 6 »
Extranger id 10 »

Croquis artanencs

LA PLATJA DE CANYAMEL

Hi ha noms sonors que vibren com una campana d'argent, noms lluminosos que suggereixen la visió de tot un paisatge, noms ungits de ruixim salabros i de perfum bosquetà. D'aquets noms és el nom de Canyamel i en tota la comarca artanenca no hi ha res tan fastuosament decorat com el troc de platja que porta aquest nom olorós com un grum de reina, afalagador com un raig d'harmonia, refulgent i dolç com els colors de l'arc de Snt, Martí. Arrecerada de pins, de cara al orient d'on hi vengué Melesigeni, de peus dins l'aigua més traluzent i penetrada de llum que hajeu vista mai, dins l'abraç amorós del Cap Vermell i el Cap del Pinar que s'afiquen dins la blavor cerúlea de la mar inquieta, trobaréu aquesta cala gentil que, com el Narcís de la llegenda pagana, reposa en la contemplació de la pròpia bellesa.

L'Esperit de Deu com en els dies, dies genèsics, encara flota per damunt les aigües que duen aquí, més que en lloc, l'empremta de la divinitat i en són una imatge acabada. Quan repo-en en calma augusta aplanades com un gran mantell estirat, ens recorden la grandesa de Deu, la seua glòria i la seua infinita i eterna serenitat. Quan joquinejen i saltiren fan cabres i cavalls, per servir-me d'una bella expressió dels mariners, que estufen sa càndida cabellera reülla, ens demostren la seua bondat paternal que ens ofereix com un qui porta una joguina a un infant aquests espectacles per assaciar de qualque manera la nostra set de bellesa i ens servezca de solac i deport. Mes, quan amb iracúndia la mar rua i contreu ferotgement la faç immensa i vomitant sabonera, pren l'aspecte aterrador dels montres irritats que devoren ço que troben; quan estella les barques contra els esculls i s'engoleix els naufrag, i les ones canudes i revincladisses assalten i atupen incansablement les riberes que sonen

com el ple d'un orga, llavors el gran exèrcit de les aigües esvalotades són una imatge de la justícia i de l'ira de Deu. Es llavors que l'arena bull i ques les ones vorticoses s'encalçen furiosament per veure qui primer tocarà mare a la platja i en arribar-hi cançades i rabioses per la furor que dins elles hi ençen la tempestat se rebaten contra els penyals que ploreu a rag seguit de la lluita horrible que han de sostenir sense poder se moure. Els temporals, emperó, no hi duren gaire i prest la mar s'allisa i se cus els esqueixos que se va fer saltant se esma per damunt les roques cantalludes i esmolads com a ganivets. Aquí s'hi combinen armònicament aquelles dues menes de blavors que tant plaireu an en Maragall i el feien tornar amb el cor més gran encara: la blavor dels pins, la blavor de la mar.

Sempre he mirats els pins amb un gran respecte i no us sabria explicar per més que hi fes, la simpatia i la veneració profunda que sent vers aquests arbres sagrats, de cabellera olorosa com la de la Magdalena i que sempre verdejen en perpètua jovinitut com si entre ses branques i fulles canores tot l'any hi sojornàs la primavera.

Devers ca'N Cruia hi creixen a la bona de Deu sense gaire preocupacions per llur agençament i n'hi ha qui tenenen per la soca una hispida barballera de branquillons car no han sentida mai la rigor saludable del ferro ni les terribles mossegades de la destrat. Davallant cap a l'arena rossa, bipartida per l'estany que que torna a la mar ses aigües sobres. veureu un espès de pins—una assemblea o una tribu—més ciutadans i polits que us feran l'impresió de que se contenen secrets a cau d'orella, i són tan temerosos de que el vent no se'ls emporti damunt ses ales i escampi ràpidament a tot arreu les seues confidències que a apenes alcen la veu, vellutada i

confusa, casi imperceptible, com una música llunyana. Veuen després els Pins de les Vegues, pins aristocràtics, espessos com a ravells i més blaus que la paumella, amb la cabel era ben composta com la d'un elegant en dia de festa, pins mundans que coneixen tanta de gent i saben tantes coses i són estats testimonis de tantes disbauxes i orgies. Finalment els pins heroics de la costa brava en actituds inverossímils com esglaiats al caire del abisme. Pins arruixats amb el salpaser de les ones qui escampen salabror, que canten a chor amb les aigües remogudes i capgirades i no tenen més finalitat que vestir la montanya i ombrejar el caminó que du a les Coves que és el més bell de tots els d'Artà. Uns sorgeixen de dins un cocó de terror, uns altres brotten del xap d'una timba empurpurada amb la sang que s'escola del sol ponent. Esquerden les roques amb l'arrel poderosa i ja mai tomben, tan profunda tenen l'enclavor. D'estiu quan les aures estan adormides i el sol despara a la terra sagetes de foc, tots pateixen teieres abrandades i la sabor encalentida, romp el cióvell de l'escorxa regalimant abundantment fins a regar-ne la terra.

I de la mar, qui en diria tot l'encís? A les matinades és blanca i llestosa i no se mou, com si estigués glaçada; més gran dia torna blava i treu sa flocadura d'escuma—un cèlic mantell de seda galonejat d'argent—i quan el sol hi trabuca el riu d'or de la seva llum que se'n davallà fent un saragall pel dorç de les montanyes de S'Heretat i de Sa Torre llavors mar i cel, riberes i pinar, tot és una sinfonia de colors tan grandios, que l'ànima en resta per sempre més enamorada. Dins ca'N Simoneta hi ha un ullal un redol, on l'aigua hi neix perennement. Es un ull amorós, clar i vigilant, un vertader uil de la terra i e's joncs que l'enrevolten són ses pestanyes. De dia s'hi rebeja el sol i s'hi enmirallen els núvols—vaixells qui naveguen per l'atzur com per una mar invertida—i de nit hi guaitent la lluna i les estrelles, i el bestiar que hi va a beure se'n espanta perquè les veu reluir en el fons i

creu que hi caigueren en un moment de descuit. Per aprop d'aquesta aiguaviu el terror tembleja en passar-hi i diuen els pagesos si és que flota damunt aigua o que la terra de baix és blana i molla en demasia.

Aquesta és la plaja que els artanencs tenen sellejada per rodolar-hi un parell de dies devers Sant Roc, fent se contes de que hi prenen la fresca i de que hi passen molt de gust. Venen a tastar-hi les delícies de la vida salvatge en mig de la llibertat del pinar, dormint en terra broixa dins unes minúscules tendes de campanya fetes a grapades amb veles de carro, amb mantes i llençols que fan un conjunt molt pintoresc. Matins i horabaixes tothom se posa en remull, se pasetjen per l'arenal i s'hi bolquen i els qui no tenen tants de jocs s'asseven just devora un banc de marès descarnat i ressec com un os bolit del qual li hagen extreta tota la llecor. No s'hi acaben els balls ni el sonar de les guiterres i són pocs els fadrins i fadrines qui, al manco, no venguin a ferhi passada i aprofitin l'ocasió per poder-se rescabalar aquí en vagança absoluta, de la conversa que duguen atrassada d'enrera. Durant la nit i durant les hores soporíferes de la sesta quan del sol en baixa plom fus, la mar els adorm amb la dolça cansueta, a tal d'una mainadera entenimentada.

Oh! bells records d'un temps que no tornarà! En aqueixa mateixa cala gentil assàgut damunt un penyal altíssim i amb les cames penjim, penjim damunt l'aigua renovera, provava treballósament de confegir versos uns versos barbres, crits de l'ànima plens de grops i arestes tallants, que esquinaven les orelles —i, cor endins, demanava a la mar, copa d'Homer, un raig d'inspiració. Es per aquí que per primera vegada s'obriren al món de la poesia els meus ulls meravellats i comensí a fantasiar i a viure en la regió dels somnis, i tan de bo que encara hi fos. Com no he d'estimar aquests paisatges amb una amor entranyable si m'hi consider fermat per una cadena de recordances que són com un lligam de poncelles en flor?

Però, ai las! què ràpidament s'estimbaren dins les profunditats del no-res aquells anys dels quals no me'n queda sinó el record! Res hi val a aturar la folia correntia del temps que ens rossega cap a la mort. Enganxats per les riberes hi trob, ara quan les visit de bell nou, bocins de la meva adolescència, esqueixos del mantell blau de la meva jovintut que ja tomba com un sol qui recau i està per amagar se darrera els turons incendiats.

FELIX

Per un homenatge al President de la Caixa Rural

Al final de la ressenya de la festa de la Caixa Rural, i venguda del Sr. Governador, que publicarem en el n.º, passar, hi posavem l'idea de tributar un homenatge al President de la Caixa D. Antoni Blanes Mestre ja que a la seva constància, a la tenacitat de son caràcter i a la seva activitat i acurada direcció se deu, després de a Déu, el que la benemèrita entitat visca llargament, potent i proífica; llargament perquè ja du aprop de 22 anys d'existència i no són gaire les entitats similars que din. Malorca puguin dir igual; potentment perquè se veu posseïdora del casal millor d'Artà, amb vida econòmica esplèndida, i pot dir que té assegurada la responsabilitat solidària dels socis; prolíficament perquè ha donat vida i agornolat a una partida grossa de seccions i entitats fioles, moltes de les quals duen vida exuberant.

Doncs aquella idea va prenguent cos. Els concells de la Caixa i les seccions que en ella viuen la s'han fet a seua i en dues reunions que han tengudes aquesta setmana han acordat la tributació d'un homenatge fent lo consistir en l'entrega d'un album lo més valios possible amb les firmes de tots els actuals socis de la Caixa i de les seves seccions, i les adhesions autògrafes de totes aquelles persones, sien o no filles d'Artà, que han tengut ocasió de conèixer el Sr. Blanes com a President de la nostra entitat. Per això s'enviaran fulles del paper especial escullit, a tots els qui desitgin apun-

tar-hi lo que els dicti el cor en homenatge a dit senyor, fulles que després s'uniran en un format ric i elegant, que constitueixca una joia d'art.

Per altre part una volta clos l'album s'organitzarà un acte públic per l'entrega del mateix, al que no se regretarà res a fi de que sia lo més lluit possible. Per poder concretar en referència a un i altre punt del homenatge s'ha de sebre amb que es compta i per això s'ha acordat obrir una llista de subscripció per sufragar el gast que ocasionin haguent-se senyalat el mínim i màxim desde 0'10 a 50 pts. S'admetran subscripcions a la mateixa Caixa Rural i en aquesta Redacció, publicant-se tots els noms dels subscriptors en les columnes del nostre periòdic. Vetaquí per avui la primera llista de suscrits:

Rt. D. Pere Josep Sureda Sancho.	10'00
D. Andréu Ferrer Ginard,	15 00
D. Pere Francesc Moragues	
A co.	50 00
D. Gabriel Esteva Esteva.	1 00
D. Miquel Morey Femenias	3'00
D. Pere Ballester Brunet	2'00
D. Bartoméu Flaquer Esteva	4'00
D. Llorens Mas Mora	5 00
Rt. P. Superior de PP. Franciscans	10 00
D. Félix Marco Díez	5'00
D. Guillermo Ferragut Sureda,	0'50
D. Damia Vicens Gayà	5'00
D. Juan Cursach Garau	5 00
D. Bartoméu Aizina Font	25'00

Suma i seguira 140'50

De Son Servera

Van a comensar se dins poc temps les obres d'expansió de la nova carretera que ha d'unir aquesta vila amb la de Santa Margalida crasant la carretera de Palma a Capdepera. La construcció de dites obres està a càrrec del municipi dins son terme municipal havent hi consignada per l'Estat una subvenció de 40.000 ptas.

—Segueixen amb regular activitat els treballs de la carretera de Capdepera.

—Dia 29 de maig tindrà lloc en el local del Sindicat Agrícola Catòlic un curs de brodats organitzat per la representant de la casa Singer an aquesta població D^a. Francisca Caldentey; oportunadament mos seran facilitats altres detalls.

—Comensen en el cementeri els treballs preparatoris per la construcció de noves tombes dins el tancat cons-

truit al efecte. Tanbé sembla que prest veurem oberta l'Avenida de la Paz pués sabem que l'Ajunta nent ha expropiat varies finques que ocuparà aquesta nova via necessària de tot punt.

A l'església nova lian comensat novament les obres, gràcies a una concessió de 10.000 ps. de Magdalena Caldentey (q. s. g. h.) fetes efectives pels hereus d'aquesta piadosa senyora.

—Casament. Juan Bauzá (a) Teret, amb Tonina Nebot (a) Leva.

Corresponsal.

DE CANOSTRA METEOROLOGIA

El temps no és de lo millor; els dies de bon sol i el cel escombrat són els propis d'aquesta estació primaveral. No obstant

entre aquests n'ha fets també alguns de fets, plujosos i fins tempestuosos Dissapte de l'altre setmana caigueren unes brusques; el diumenge dematinada feu una tronada forta ferm i després se posà d'aigua, ploquant tot el diumenge; pluja persistent d'hivern que donà una forta savó als nostres camps.

AGRICOLAS

Si *al mes d'abril cada gota en val mil* com diu el refrany, molt de valor tindrà pels nostros sembrats la darrera pluja. Efectivament pareix que ha caigut molt bé. Les faveres collitorcien i semblaven no poder grana el fruit; els blats, especialment en les terres primes, comensaven a groguetjar i pareixia que havien de quedar espantats. Ara tot ha recobrat la verdor, i pens de vida, sembla que podran ja arribar a granar bé. L'anyada que s'esperava serà encara bona en grans i llegums, si no ve altre contralidat, i els ametlers aguanten també un esplet considerable. Grat sia a Deu.

MORT REPENTINA

La tengué divenres de l'altre setmana dia 20 l'amo'n Pere Gayà (a) Mungí. Estava ben bo i cap mal ocult semblava minar-li l'existència. No obstant, el vespre després de sopar, anà fins al cafè de Ca Na Bova, i al acostar-se al taulell per demanar que el servissen, caigué en terra, víctima d'una angina de pit. Cridat el medge, certificà que era mort i allà mateix li fou administrat el sagrament de l'Extrema unció. Al cel sia i rebi sa família l'exorressió del nostro més sentit condol.

DESPEDIDA

Fa algun temps que se rumoretjava insistentment que la noble dama Dª Dolors Truyols, Viuda de D. Lluís Despuig (a.c.s.) renunciava al mon per reclourer-se en un convent i dedicar-se a la vida relligiosa. La notícia sembla serà vera, pués aquesta setmana passada fou aquí de despedida i ella mateixa ha donat confirmació a tal notícia. Aquí deixarà un gran buit, que difícilment és avui comprensible, perque la seua virtut i la seua caritat, eren ocultes i humils com la violeta; és segur que l'a-

nyoraran ferm els pobres i les institucions de caritat; però Deu és sobretot, i a la seua crida mai pot fer-se el sord. La seua vida exemplar serà recordada sempre.

EXCURSIONS ESCOLARS

En aquest temps que tant se presta a visitar les millors contrades del nostro terme casi totes les escoles venen celebrant excursions. Les alumnes de la mestra nacional Sta. Satué anaren amb camiona a la Colònia de Sant Pere; les alumnes de les Germanes de la Caritat a l'Ermita de Betlem. Els pàrvuls de ca'n Morey al Pont; els alumnes de les dues escoles de nins junts a Son Mendia i els de la secció del Sr Ferrer a la Cova dels Aubardans i a la platja de Canyamel.

INDISPOSICIO

L'ha sufrida avui dematí dins el tren en el qual venia de Palma el Rt. D. Sebastià Esteva, Rector de la Seu. Desde l'estació amb un automòvil és estat duit a casseva i amb els auxilis mèdics ha recobrat i ha millorat notablement. Dèu vulla que la millora sia total i pronta, si convé.

DESGRACIA

Divenres dematí l'amo'n Jeroni Caragol de Na Mayans tallava pins a S Heretat i errant un cop de destrat se pegà damunt un braó fent-se una molt fonda ferida que li interessà els nirvis i s'ós. El seu fill demanà auxili a ca'l guia de les Coves i aquests li prestaren els primers auxilis; traslladat després a Capdepera el medge li feu la primera cura.

VETLADA LITERARIA

La donà ahir l'Associació d'Obreres de St Josep i per falta d'espai deixam de publicar la ressenya pel pròxim n^o. En la rifa sortiren:

1^a. sort n°. 1233 El tengué Na Vela d'En Jaume Garamau.

2^a. 1671 desconegut el possedor.

3^a. 1574 id.

4^a. 2246 Na Tonina Regalada.

5^a. 64 desconegut.

ALTRES VEGLADES

Les ve donant la secció dramàtica de la Congregació Mariana posant en escena «Como la

Tumba» i la cómica «Baño inesperado»

BENVINGUT

Arribat d'Amèrica D. Mateu Rubí germà del Rt. S. Rector de la nostra vila, ha vingut amb sa família a passar alguns dies al costat del seu germà. Sia ben vingut.

CASAMENT

Dijous passat dia 26, s'uniren amb el llas matrimonial l'empresari d'automòvils D. Pere Francesc Sard (a) Terres amb la senyoreta Monserrada Esteva Sancho (a) Xexa. Acabada la cerimònia els nuvis sortiren de viatge amb auto.

—També se casaren En Simó Jaume (a) Rater empleat de ferrocarrils amb Na Francisca Torres (a) Buhuca En Josep Noguera Guardia Civil amb Na Maria Corona i En Biel Pulit amb N'Antònia Cuana.

Sia per tots enhorabona i que puguin viure ben feliços molts d'anys

ALTRE CASAMENT

També se casà dia 18 en Pere Gelabert (a) Jaumí amb Na Margalida Gili (a) Comuna del cassino, viuda d'En Julià Busqué. Per ésser viuda el vespre n'hi hagué molts que s'entretengueren a fer-li foc. Ells no hu prengueren a mal, i anaven convidant a beure als qui així les obsequiaven i la bulla acabà de lo millor. Són aquestes costums molt primitives, però, qualsevol és capaç de esvairles, tan arrellades com estan en l'entranya popular. Enhorabona!

ESTAT SANITARI

Hi ha una passa de gripets infantils. Molts són els qui han de jeure alguns dies. No són greus, si bé divenres se'n morí un infantó de dos anys fill de'n Biel Barraca.

MORTA

A l'edat de noranta anys morí, divenres dia 27 D.ª Maria Francisca Morell i Vila, Viuda de Soriano i mare del nostro amic D. Julià, telegrafista de la nostra vila i de D. Josep que ho és també d'Ervissa, als quals enviam l'expressió del nostro sentiment. Al cel sia.

TOPADA D'AUTOMOVILS

Dilluns de la setmana passada en la carretera d'Arià a Capdepera hi hagué una topada d'un camió amb un automòvil, per voler un passar i l'altre no con-

sentir-hi; el camión ferí al primer quedant aquest malparat dins la cuneta, i el camió perdent la direcció pegà a l'altre part de la paret sufrint desperfectes en el radiador. Ni un ni l'altre pogueren continuar la marxa i hagueren de quedar sobre la carretera; però no hi hagué cap desgràcia personal.

REGISTRE

MORTS

Dia 18.- Juanaina Cursach Genovart (a) de Sta Sirga de 37 anys, de Colap e Cardíac.

20. Pere Gayà Esplugues (a) Mungí, de 67 anys, casat, de Calapso cardíac.

27. Miquel Rosselló Oliver de 2 anys

fill d'En Biel Barraca, de Bronquitis capilar.

27. Da. Maria Francisca Morell i Vila de 90 anys, viuda, de vellesa.

MATRIMONIS

Dia 12.—Simó Jaume Rosselló (a) Rater amb Francisca Torres Pascual (a) Bahuca.

12. Gabriel Genovard Tomas (a) Fuya amb Antònia Sancho Massanet (a) Cuana.

14 Jaume Garau Muntaner (a) Revull amb Elisabet Mesquida Sueda (a) Telebarda.

14 Josep Noguera Garcia Guardia Civil, amb Maria Ginard Esteva (a) Corona,

18. Pere Gelabert Pons (a) Jaumí

amb Margalida Gili Quetglas (a) Comuna, viuda d'en Julià Busqué.

26. Pere Francesc Sard i Cursach (a) Terres amb Monseirada Esteva Sancho (a) Xeixa.

NAIXEMENTS

Dia 10. Abril.—Margalida Gelabert Ginard fía de Guillem i Bàrbara.

14 Maria Angela Cabrer Escanellas de Gabriel Jutger i Maria.

14. Juan Alzamora i Rosselló fíy de Pere i Margalida.

15. Margalida Sancho Font fía de Jaume i Antonina

19. Massià Mestre Rotger fill de Miquel Porret i Maria.

AGENCIA DE ARTA A PALMA I VICEVERSA DE ANTONI GILI (A) COMUNA

SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA
DE PREUS
ENCARREGS A DOMICILI
Palma -- Banch de S'oli, 24
DIRECCIO: Artá--Can Comuna Centro

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA
GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS
PER POLLS, I PONEDORES, INCUBADORES;
ANELLES. PLANS I CONSULTES
--H) CONSELL-MALLORCA--

ALMACENES MATONS

DE

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n. 39 a 149

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA

Y CABALLERO

ARTICULOS Y NOVEDADES
PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Ensaimades i panets

En lloc se troben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

DEN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans
panets galletes, bescuits, rollets, i tota
clasa de pasticeria.

TALBE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontut i economia

DESPAIG:

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá i Palma i hei
va cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota
classe d'encàrregs

Direcció a Palma: Harina 8. An es cos-
tat des Centro Farmacèutic.

Artá: Palma n.º. 5

Tienda Vicens PRECIOS FIJOS Y MUY REDUCIDOS

EN

Tejidos y toda clase
Merceria de
Perfumeria comestibles

SE VENDEN MAQUINAS DE COSER

PFAFF E IMPERI

y toda clase de instrumentos

J V. CALLE DE A. BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l'Estació.
Tenen servici combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés
punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8.

Id Son Servera n.º 29 } ARTÁ.

NAUMAN MAQUINAS PARA COSER Y BORDAR

La Fábrica más grande de Máquinas
para coser y bordar del continente.

(MARCA ALEMANA)

DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTA

CAN GANANSI